

Kompetensförsörjning inom välfärden – en framtida knäckfråga

Mark

Anna-Karin Asp, Ulricehamns kommun
Margareta Carlén, FoU Sjuhärad
Goran Puaca, FoU Sjuhärad

2024-10-18

**BOLLEBYGDS
KOMMUN**

**ULRICEHAMNS
KOMMUN**

**TRANEMO
KOMMUN**

**FoU
SJUHÄRAD
VÄLFÄRD**

Boråsregionen
Sjuhäradskommunförbund

Kompetens inom äldreomsorgen - en av de största framtida utmaningarna

- Rekryteringar utgör inte den fullständiga lösningen – viktigt att ta till vara och utveckla befintliga medarbetare för att minska behovet av nyrekryteringar (SKR, 2022)
- Angeläget att undersöka hur kompetens och arbetsvillkor mer specifikt relaterar till varandra

Vår ingång till kompetensförsörjning är att främja yrkeskunskapen:

- *Hur påverkas undersköterskornas motiv och möjligheten att utvecklas i sitt yrke av den rådande arbetssituationen?*
- Viktigt att få USK att stanna genom att främja yrkeskunskap – men kärnfrågan är hur?

(Jfr Erlandsson & Szebehely 2024)

Den mediala bilden av äldreomsorgen

Välfärdens ödesfråga: Vem ska ta hand om mamma?

DN 2024 01 18

Akut personalbrist inom äldreomsorgen

BT 2023 01 23

Larm om vikariebrist i äldre vården

BT 2023 07 19

Man dog efter katetermisstag

Aftonbladet 2024 08 06

Äldreomsorgen är inte till för arbetslösa migranter

Expressen Debatt 2023 03 31

Äldreomsorgen havererar om inget drastiskt görs

Expressen Debatt 2023 01 10

Tegnell: "Vi tycks inte ha lärt oss nått om äldreomsorgen"

SVD 2024 08 13

A photograph of an elderly woman with white hair, wearing a blue patterned shirt, swinging happily on a swing set in a park. She is laughing with her head tilted back. The background is a blurred green field and trees.

LEVA-konceptet - ett värdegrundsarbete inom vård- och omsorgsboende

Hur skulle du själv vilja ha det på boendet du flyttat in på?

Vad är viktigast i ditt arbete?

- Alla som bor hos oss har en meningsfull dag fylld av aktiviteter och socialt umgänge efter sin förmåga
- Den omsorg som bedrivs har hög kvalitet och utgår från varje individs behov
- Alla som arbetar hos oss har ett fint bemötande och står på en värdegrund där omsorgen om dem vi är till för är viktigast
- Alla vårdar med hjärtat
- Vi har en utveckling och kompetensförsörjning av hög kvalitet
- Vi har nöjda boende och anhöriga
- Vi har nöjda medarbetare och chefer

Mål

Att skapa meningsfullhet för varje individ varje dag

- Handbok i LEVA-konceptet
- Utvecklingsdagar varje år med fokus på innehållet i LEVA-konceptet
- Kompetensutvecklingsprogram bestående av KASAM (känsla av sammanhang), personcentrerad vård, palliativ vård, demenskunskap och psykiatri
- Förändra sättet vi använder genomförandeplanen och se över planeringsverktygen

- Metodutvecklare på varje enhet
- Bygga en struktur för mentorskap och introduktion
- Följa vissa kvalitetsindikatorer månadsvis såsom senior alert, BPSD, levnadsberättelse, genomförandeplan 2.0 samt värdegrundsöverenskommelse
- Dialogmöten 2 gånger per år
- Certifiering/kvalitets

**Vi vill att man ska få LEVA helt
och hållet tills man dör!**

Teman vi har diskuterat med medarbetarna

Meningsfullhet

Självbestämmande/medinflytande

God omsorg

Förändring

Yrkeskunskap

Kunskap: implicit/explicit

Arbetsvillkor

När det inte funkar

Inflytande och delaktighet (medarbetare)

Relationer

Team

Chef/medarbetare

Motiv till att stanna/sluta

Etos

Dissonans

Yrkeskunskap som främjar medbestämmande, självständighet och yrkesstolthet

- Att se hela människan
- Närhet
- Lirka/känna av stämning
- Lugna
- Yrkesmässig hållning

Att se hela människan

Det tror jag, man läser av vissa ganska fort, sen får man bygga upp det successivt. Jag har alltid velat veta vem jag har framför mig, vad har du jobbat med, var kommer du från början, hur många barn har du... allt man kan, hela levnadshistorien, då är det lätt att hitta nycklar.

Att se hela människan

Jag vet att Greta alltid har haft på sig nylonstrumpor, kjol och kavaj hela livet, det är så hon vill klä sig, ha läppstift och halsband, hon vill inte att du sätter på henne fula mjukisbyxor. Hon vill inte ha det och det kan vara olika vad man tycker.

Närhet - en del av yrkeskunskapen

Det är jag som talar om för sjuksköterskan och läkaren hur de fungerar, det är vi som vet... hur brukarna är, de kanske kommer och träffar dem när de är glada, sen kan de skärpa sig en stund.

Det är vi som är på golvet som vet hur det fungerar, vi är viktiga att vara med. Det hade inte bara gått med en sjuksköterska och en enhetschef... de behövs med, men...

Lirka – "en hel vetenskap"

Jo, det gör jag, men jag ser på mina kollegor som... han vill inte gå upp och så går jag in... god morgon.... och drar upp persiennerna och sätter på radion, då går han upp. Jag vet inte... vi får inte i honom medicin, kan du hjälpa... jajamen. Det vore skam om jag inte kunde efter så många år, men jag vet inte vad jag gör... Det sitter i mig, jag har inte gjort något annat och att man är lyhörd och ser vad som händer dem, om de blir aggressiva, vad som triggar dem... det är en hel vetenskap och det är det jag menar, när man jobbar med vikarier, det här jobbet är inte så enkelt som många tror.

Lugna - att "läsa av rummet"

Allt beror på deras dagsform, vad kan vi göra, hur lugnt behöver det vara? Är det väldigt oroligt så måste man tona ner sig ganska mycket för att lugna miljön. Vissa är jättepigga och vill hitta på saker, då får man gå ut och promenera eller hitta på aktiviteter /.../ speciellt om du känner personerna som bor där, du märker ganska fort på morgonen när du kommer till avdelningen om det har varit en orolig natt och om det är en orolig morgon....

Yrkesstolthet -etos

Nyårsafton hade vi en kvinna som gick bort. För många år sedan lovade jag henne att om jag jobbar den dagen hon lämnar så ska jag sminka henne, det gjorde jag. Hon var fin och anhöriga var nöjda, då kände jag att jag hade gjort ett bra jobb, sen är det jobbigt, men det var fint. Det kan jag göra fler gånger.

Emotionell dissonans

Det räcker att man ser att det är en person som har långa naglar, jag skulle behöva hjälpa dig att klippa dem, men jag hinner inte just nu. Jag kanske måste prioritera något annat och det är småsaker man försöker ha en mental lista att det ska jag göra när jag har gott om tid, men man hinner inte beta av så mycket på den, det är inte så roligt.

När det inte funkar

Bemanning

Arbetsmiljö

Lite tid för reflektion

Sammanfattningsvis

Att jobba utifrån LEVA:

- Viktigt att lyfta fram den tysta yrkeskunskapen
- Meningsfullhet del av yrkesetos och motivation i arbetet
- Relationell kompetens är avgörande för att vården ska fungera väl
- Förändringskompetens, dvs förmågan att prioritera, organisera och anpassa sig till pågående förändringar
- Gemensamt språkbruk kring meningsfullhet

annakarin.aspberg@ulricehamn.se

margareta.carlen@hb.se

goran.puaca@hb.se